Envor Group Oy
Voimalankatu 56
30420 FORSSA

Eduskunta
Maa- ja Metsätalousvaliokunta

Asia: HE 32/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle lannoitelaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

KIRJALLINEN LAUSUNTO

Envor Group Oy kiittää mahdollisuudesta lausua Maa- ja Metsätalousvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle lannoitelain muutokseen liittyen.
Envor Group Oy käsittelee kunnallisten jätevedenpuhdistamoiden lietteitä biokaasulaitoksissa Forssassa ja Porissa. Envor Porin laitos on otettu käyttöön loppuvuodesta 2021 ja sen yhteyteen on toteutettu biokaasulaitoksissa uutta teknologiaa edustava haihduttamo mädätteen kuivauksessa syntyvän rejektiveden käsittelyyn. Lopputuotteina laitokselta valmistuu, biokaasu, fosforilannoitteena toimiva kuivattu mädätejäännös ja haihduttimelta valmistuva typpikonsentraatti, jonka typpipitoisuus on n. 20% ja sekä hyvin puhdas viemäröitävä jätevesi. Typpikonsentraatti sopii hyvin nestelannoitukseen (kuiva-aine on 14-16%) ja se soveltuu hyvin nykyiselle lannoite levittimille (neste, liete).

Huolemme on, että lakimuutoksen johdosta tämän tyyppisten uusien kiertolannoitteiden tuotteistaminen (rekisteröinti) tulee olemaan entistä haastavampaa ja pahimmillaan hyvät tuotteet luokitellaan jätteeksi, mikä on tullut arvioina vastaan, kun olemme tälle uudelle tuotteellemme hakeneet lannoitelain mukaista tuoterekisteröintiä. Haasteeksi on noussut Ruokaviraston kanssa käydyssä neuvonpidossa se, että Porin laitoksessa syöte on 100 % puhdistamoliete. Lannoitelain tyyppinimiluettelon mukaan puhdistamolietteen ollessa raaka-aine, niin tyyppinimenä voi olla nykyisen luettelon mukaan olla vain mädätejäännös, minkä alle typpikonsentraatti nyt saataneen rekisteröityä ja voidaan orgaanisena lannoitteena hyödyntää käyttörajoitusten mukaan.

Erityistä huolta aiheuttaa kuitenkin tuotteistamisen yhteydessä esiin noussut arvio siitä, että lannoitelain uudistuksen myötä puhdistamolietteille pitäisi ensin saada ympäristöviranomaisilta EOW/EEJ päätös, ennen kuin niitä voisi hyödyntää uuden lannoitelain mukaisina lannoitevalmisteiden raaka-aineina. Nykyiselläänkin laitosten ympäristölupaprosessit ovat raskaita ja pitkäkestoisia sekä laitosten toiminnan kannalta erittäin jäykkiä. Mikäli laitoksen pitäisi pystyä jo esisuunnittelu- ja ympäristöluvitusvaiheessa hakemaan EEJ-päätös lopputuotteen saamiseksi lannoitetuotteeksi, voi sen ennusta olevan "mission impossible". Tämä olisi valtava haaste toimialalle ja voisi käytännössä lopettaa jätevedenpuhdistamolietteen sisältämien ravinteiden hyödyntämisen, mihin nyt periaatetasolla on asetettu isot tavoitteet.

Suosituksemme:
--> ainesosien hyväksynnän tulee tapahtua sujuvasti. Ruokaviraston rooli on keskeinen tässä.
--> siirtymäsäädökset tyyppinimen osalta ovat tärkeitä. Tämä koskee olemassa olevia valmisteita.
--> nykyisin lannoitteina käytettävät jätepohjaiset lannoitevalmisteet tulee pystyä käyttämään maatalouskäytössä myös jatkossa.
-->laaditaan kiireesti EEJ-kriteerit puhdistamolietteille, joita käytetään maataloudenlannoitevalmisteissa. Kriteerien tulee olla valmiina hyvissä ajoin ennen siirtymäkauden päättymistä.

Envor Group Oy
Voimalankatu 56
30420 FORSSA

Perustelut:

Nykyinen tyyppinimiluokitus on jäykkä, minkä vuoksi kannatamme EU-lannoitevalmisteasetuksen mukaista aineosaluettelo- ja lannoitevalmistelähestymistapaa, sillä se mahdollistaa ketterämmin erilaisten raaka-ainepohjien hyödyntämisen. Se on myös periaatteessa tasavertainen neitseellisten ja jätepohjaisten raaka-aineiden kohdalla. Käytännössä ketteryys ja sujuvuus riippuu kuitenkin siitä, kuinka toimivia hallinnolliset menetelmät ovat sekä Ruokaviraston ainesosaluokkien hyväksymisestä ja kansallisista EEJ-menettelyistä.

Suomessa EEJ-menetelmät eivät ole ketteriä ja sujuvia tällä hetkellä. Arviomme mukaan ongelma koskee jätelainsäädännön mukaista EEJ-menettelyä (ei enää jätettä), joka on lannoitelaista täysin irrallinen asia. Kansallisesti EEJ-menettelyä ollaan vasta pystyttämässä. Tällä hetkellä EEJ-statuksen saaminen on mahdollista, mutta se on menetelmänä raskas ja epävarma. Tämän vuoksi YM:n johdolla ollaan parhaillaan laatimassa kansallista tapauskohtaista EEJ-menettelyä UTU-työryhmässä. Tässä työssä tullaan määrittämään myös raamit kierrätysravinteiden menettelyiden osalta, eli se on tärkeä.

Tämän yleisen menetelmän lisäksi on tarvetta laatia kansallisia jätemateriaalikohtaisia kriteereitä esimerkiksi puhdistamolietteille käytettäväksi lannoitteina. Tämän osalta on vasta tehty taustatyötä, mutta muutoin asia on vasta lähtökuopissa. Kansallisten EEJ-raamien pystyttäminen vaatii riittäviä resursseja YM:n ja ravinteiden kierrätyksen osalta myös MMM:ään, mikä on tärkeä varmistaa.

EEJ-raamien puutteellisuus on erityisen hankala uusien jätemateriaalien, kierrätysmenetelmien ja tuoteinnovaatioiden kohdalla. Käytännössä heinäkuusta 2022 alkaen Suomeen voi tulla muualla EU:ssa valmistettavia CE-merkittyjä lannoitevalmisteita (orgaanisia lannoitteita ja maanparannusaineita). Myös Suomessa valmistetut CE-merkityt lannoitevalmisteet saavat EEJ-statuksen ilman mitään erillisiä menettelyitä. Nyt tyyppinimen omaavat valmisteet pärjäävät siirtymäsäädöksen turvin, mutta tilanne on epäselvä uusien kohdalla. CE-merkkiä ei voi saada esim. puhdistamolietepohjaisille tuotteille. Pienempi valmistaja ei ehkä myöskään halua pystyttää kalliita CE-merkin edellyttämiä laajoja laatujärjestelmiä.

Tällä hetkellä jätepohjainen materiaali ei voi saada ketterästi EoW-statusta: joko laitoksen ympäristölupaa pitää muuttaa (valituskelpoinen lopputulos) tai sitten YVA-viranomainen voi antaa asiasta lausunnon (ei valituskelpoinen lopputulos). Tuotantolaitos ei kovin kevyin perustein lähde uusimaan ympäristölupaa, sillä se on iso kustannus ja siihen sisältyy merkittäviä epävarmuuksia ajallisen keston ja lopputuloksen suhteen.

Ruokavirasto ei ole vielä tehnyt ainesosista päätöksiä, koska asia on vasta lakiehdotustasolla. Täten Ruokavirastolla ei ole vielä käsitystä, miten menettelyt menevät hallinnollisesti.

Tiedetään, että Suomessa kierrätyspohjaisesti voitaisiin korvata kaikki ruuantuotannossa tarvittava fosfori ja osa typestä ja kaliumista. Asian tärkeys korostuu edelleen lannoitemarkkinan nykytilanteessa. Jätevesilietteissä on huomattava osuus kierrätyspohjaisesta typestä, mikä uutta teknologiaa hyödyntäen on mahdollista ottaa talteen jäteveden puhdistuksen ja lietteen käsittelyn yhteydessä. Kierrätyspohjaiset typpijalosteet ovat täten arvokkaita ravinteita.

Forssassa 23. toukokuuta 2022

Envor Group Oy

Samuli Laine, toimitusjohtaja